

“JORNADA DE REFLEXIÓ SOBRE L’ACTIVITAT AGRÀRIA I LA SEVA IMPLICACIÓ EN LA PRESERVACIÓ DELS ESPAIS NATURALS”

CONCLUSIONS DE LA JORNADA

Fundació Agrotèrritori

25 d’octubre de 2011

SALA DE GRAUS – Facultat de Ciències de la UdG (Girona)

El passat dia 25 d’octubre es va celebrar a la Sala de Graus de la Facultat de Ciències de la Universitat de Girona la **“JORNADA DE REFLEXIÓ SOBRE L’ACTIVITAT AGRÀRIA I LA SEVA IMPLICACIÓ EN LA PRESERVACIÓ DELS ESPAIS NATURALS”**, organitzada per la Fundació Agrotèrritori i la Universitat de Girona.

Una jornada que continua el camí iniciat amb la *Jornada de reflexió i debat sobre la futura Llei d’Espais Agraris* de Catalunya -celebrada els dies 17 i 18 de gener del 2008 a la Universitat de Girona- on s’estimulà activament la discussió col·lectiva sobre una proposta legislativa clau per a l’esdevenidor dels espais agraris de Catalunya; i la compareixença de representants de la Fundació Agrotèrritori davant la Comissió d’Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya -el 18 de març de 2010-, on es van aportar els reptes del país en relació amb la gestió dels espais agraris.

En aquesta ocasió, el centre d’interès ha recaigut en el contacte entre la pràctica de l’activitat agrària i la preservació dels espais naturals, un binomi generador de debat i, a voltes, de conflicte. De la mà de diferents ponències de caràcter pràctic, s’ha pretès afrontar els principals reptes del context agrari en l’entorn natural (i viceversa) per tal de reflexionar entorn el paper que juga i el que aporta cada actor -espai agrari i entorn natural- en aquesta relació a dues bandes.

Els ponents varen ser estudiosos d’aquest binomi a diferents escales i contextos: la tècnica de la Fundació Agrotèrritori, Cristina Tous; la doctora en Ciències ambientals per la Universitat Autònoma de Barcelona, Sigrid Muñiz; i finalment, el doctor en Medi ambient per la Universitat de Girona, Albert Llausàs.

Cristina Tous va presentar la ponència titulada “Futura Reserva de la Biosfera de les Terres de l’Ebre: recolzament en el manteniment del territori” on repassa les etapes i els reptes del procés per assolir la distinció. Aquest treball fruit del conveni entre Agrotèrritori i la Cambra Agrària Territorial de Tarragona vol posar sobre la taula els beneficis front les amenaces que aquesta distinció pot representar per a l’agricultura practicada en aquest espai. Es valoren qüestions clau com ara les externalitats positives, l’agrobiodiversitat i el desenvolupament d’economia social.

Sígrid Muñiz, autora de la ponència “Agricultura i natura: dues cares, una moneda. El canal Segarra-Garrigues”, va vestir els antecedents i les principals característiques del projecte hidràulic així com la confrontació generada entorn la convivència del canal de regadiu amb les aus estepàries. Tot seguit, i a partir de les opinions dels diferents actors implicats (pagesos i sindicats, representants públics, entitats ecologistes, empresaris, etc.), es va poder copsar el debat i la confrontació latent entre els diferents punts de vista. Una plasmació empírica que s’aprofita com anàlisi dels aspectes intrínsecs d’aquest governança, des de la validesa dels actors fins al pes representatiu dels mateixos, tot passant per la dificultat de mantenir un mateix discurs al llarg de tot el procés, amb períodes de més a menys intensitat. Per últim, Muñiz es pregunta per la rellevància de la gestió en tot procés participatiu, on les dues postures dominants han estat la ignorància (minimitzant les diferències entre els postulats d’uns i altres) o el control (emmarcar el debat i la participació a partir d’acotar els procediments formals, sense deixar espai a la improvisació).

Albert Llausàs, en darrer lloc, va presentar la ponència “Agricultura al Parc Natural del Montgrí, les Illes Medes i el Baix Ter: sinergies i conflictes”, on seguint la pauta anterior es recullen les diferents interpretacions dels actors implicats en tot debat-conflicte. En aquesta ocasió Llausàs empra els arguments versats al debat parlamentari sobre la declaració del Parc de maig de 2010, amb l’objectiu de contextualitzar les posicions de força i de debilitat dels mateixos. Aquest valuós material enregistrat en vídeo li permet focalitzar la problemàtica i presentar la polèmica des dels diferents grups que varen intervenir en el debat.

La jornada va concloure amb una taula rodona formada per membres de la Fundació Agroterritori: Josep Maria Coll, coordinador del Camp de Tarragona de la Unió de Pagesos i membre del Patronat; Anna Ribas, doctora en Geografia i membre de la Comissió Tècnico-Científica; Isabel Salamaña, doctora en Geografia i membre de la Comissió Executiva; i Josep Montasell, director del Parc Agrari del Baix Llobregat i responsable de la Comissió Assessora, que va actuar de moderador de la mateixa. Les aportacions versades per cadascun dels integrants de la taula es va recollir de forma sintètica a partir d’una anàlisi DAFO que es reproduïx tot seguit:

DEBILITATS	FORTALESES
<ul style="list-style-type: none"> • Poca massa crítica (pocs pagesos) que dificulten establir serveis comuns mínims. • Relleu generacional compromès (envelliment). • Manca d'un assessorament especialitzat que conjugui els aspectes agraris i naturals a nivell universitari (a favor del coneixement mutu: agrònoms i ambientòlegs). 	<ul style="list-style-type: none"> • Jove pagesia: formada, actitud positiva i millor adaptació al nou paradigma agricultura-natura. • Jove pagesia: es re-afirma en la seva professió "Pagès". • Coneixement i aplicació de noves tecnologies combinat amb el saber de pràctiques tradicionals. • Gran diversitat de sistemes i espais productius. • Gran resiliència (amortidor) dels nous escenaris de futur: p.e. crisi alimentària (font d'aliment) o canvi climàtic. • Sobirania alimentària. • Respon a una demanda social (des del producte local a esdevenir espai d'oci). • Promoció del producte i de la gastronomia local. • Fer una delimitació, encara que sigui dins d'un parc natural, pot afavorir que prenguem consciència de la importància que té l'agricultura.
AMENACES	OPORTUNITATS
<ul style="list-style-type: none"> • Exposats a la sensibilitat dels gestors de l'espai natural (més o menys coneixedors/sensibles a l'activitat agrària). • Disparitat d'interessos (naturalistes i agraris) i que no es trobin punts en comú. • Que l'espai agrari sigui parc temàtic, considerat com a museu viu i no pas com a espai productiu. • Figura paternalista: una gestió molt dirigida que decideixi en nom del pagès (el pagès no té l'oportunitat d'esforçar-se en pensar en la seva producció o manera de treballar). • Que es comercialitzin productes no produïts dins del PN. • Augment dels espais arbrats i reducció de l'espai agrari. • Que es desenvolupi una normativa més restrictiva per a la producció d'aliments. • Dotació pressupostària: quantia i partides (a què és destina) i possibilitat de serveis comuns. • Competència entre l'activitat agrària i les complementàries (turisme rural o didàctic): p.e., que el pagès passi a ser empresari turístic. • 	<ul style="list-style-type: none"> • Aporta diversitat (biològica, paisatgística,...). • Pot fer treure rendiment al producte agrari i afavorir la recuperació de varietats autòctones. • El valor natural acostava la societat al territori, i descobreixi l'espai agrari. • Facilita que la societat valori el que està produït a prop de casa i n'esdevingui una ferma defensora. • Genera sinèrgies positives: p.e., pot contribuir a la continuïtat de l'activitat agrària dins l'espai. • Genera una imatge de "marca pròpia" (externalitat positiva). • Espai promocionat: Re-valoritza tant la producció d'aliments (la manera de fer) com el producte final (l'objecte i l'acte). • Pot contribuir a facilitar el diàleg agricultura-natura des de dins.